

Deze route heeft een lengte van 8 km en is niet gemarkeerd met paaltjes. **Startpunt:** Bezoekerscentrum Land van de Heerlijkheden, Van Balverenlaan 1b, Leur.

Tijdens de wandeling komt u o.a. langs een motte, boerderij De Merwerd, huis te Leur, de Hernense Molen en het Hernense Ven.

In het hart van het Land van Maas en Waal ligt de oude heerlijkheid Leur. Landgoed Leur is al sinds 1748 in particulier bezit. Het wordt gekenmerkt door monumentale boerderijen, weilanden en bos. Deze wandelroute voert u over het landgoed en het aangrenzende Hernense Bos dat eigendom is van Geldersch Landschap & Kasteelen.

1 Kerk te Leur

Deze middeleeuwse kerk heeft verschillende voorgangers gehad, waarvan de oudste een houten gebouw is geweest. Aan de kerk in haar huidige vorm ging een romaans kerkje uit de 12de/13de eeuw vooraf. Het torenportaal deed ooit dienst als dorpsgevangenis.

De huidige kerk wordt gekenmerkt door meerdere bouwfases. De toren en het schip stammen uit het eind van de 13de en het begin van de 14de eeuw. Aan de oostkant valt het 15de/16de eeuwse gotische koor op. In de kerk zelf zijn het 13de eeuwse doopvont te bewonderen en muur- en gewelfschilderingen uit de 15de/16de eeuw.

Met uw rug naar de kerk linksaf richting restaurant De Leurse Hof. Vervolgens linksaf op de Leurseweg.

2 Restaurant De Leurse Hof

De Leurse Hof is gebouwd rond 1840. Het voorhuis deed destijds dienst als café-biljart. Rond 1920 is de bovenverdieping gebouwd. Het pand werd was een tijd lang een leerlooierij en ANWB-punt voor de fietspomp, naast de functie van boerderij met koeien. De Leurse Hof had ook een speciale functie tijdens de kermis. Om de aantrekkingskracht op buurtdorpen te versterken werd tegenover de boerderij een grote dansent geplaatst. De laatste kermis in Leur dateert alweer van 1948. De Leurse Hof is altijd een pleisterplaats gebleven voor fietsers en wandelaars. In 2006 heeft het pand een grote 'make-over' ondergaan. Het geheel heeft nu een moderne, transparante uitstraling, maar met behoud van de oude, vertrouwde charme en sfeer van het gebouw.

Bij de viersprong linksaf de halfverharde weg op.

3 Haagbeuken

De laan aan de rechterzijde van deze weg bestaat uit haagbeuken. Karakteristiek is de grillige, grijze stam. Het hout van deze boom is bijzonder splijtvast. Het wordt gebruikt voor hakblokken, gereedschap en als imitatie-ebben voor piano's.

Net vóór boerderij 't Hof schuin linksaf de eikenlaan in (niet het erf oplopen).

4 Boerderij 't Hof

Rechts van het pad staat boerderij 't Hof. De voorganger hiervan stamde uit de 18de eeuw en diende als rentmeesterhuis van de Heerlijkheid Leur. In

1927 is de toenmalige boerderij afgebrand en daarna weer opgebouwd in "Gelderse stijl" met gezwenkte topgevel.

5 Motteversterking

Verscholen in het eikenbosje aan uw linkerkant ligt een kunstmatig opgehoogde heuvel (motte). Het vermoeden bestaat dat deze onderdeel is geweest van een motteversterking die in het jaar 1000 is opgeworpen. Of de kerk en het omgrachte perceel zuidelijk van de motte daar ook onderdelen van waren is onduidelijk.

6 Eikenlaan en De Elst

U loopt nu door een fraaie, oude eikenlaan. Aan het einde van deze laan steekt u een klein bruggetje over. Het riviertje dat hier stroomt heet De Elst. De Elst voedt zowel de kasteelgracht van kasteel Wijchen als die van kasteel Hernen.

Na het bruggetje over De Elst het pad vervolgen en op asfaltweg rechtsaf.

7 Boerderij De Merwerd

Aan uw rechterzijde ziet u boerderij De Merwerd, die al genoemd wordt in de 16de eeuw. Op het oude boerenerf staan een kammolen, een bakhuis en een vijfroedige schuurberg. Deze hooiberg is de meest zuidelijke van zijn soort in Nederland.

Net voorbij De Merwerd, ter hoogte van het bord 'Leurse Angus', rechtsaf het erf op en om de hooiberg heen het erf weer verlaten. Rechtsaf de grindweg op.

8 Huis te Leur

Aan uw linkerkant ziet u Huis te Leur. Het huis werd in 1778 gebouwd in opdracht van Christaan W.H.E. baron van Balveren en is karakteristiek voor de laatste helft van de 18de eeuw. Het huis met omringend gebied wordt in stand gehouden. Het huis wordt particulier bewoond. Het is niet toegankelijk.

Na huis te Leur rechtdoor het bospad volgen. Steeds rechtdoor blijven lopen tot aan een slagboom.

9 Leurse Bos

Dit parkbos is grotendeels aangelegd in de 18de eeuw. Kenmerkend voor die periode is de strakke formele classicistische stijl. Het bos werd in de loop van de 19de eeuw uitgebreid in de meer natuurlijke Engelse landschapstijl, met slingerende lanen, boomgroepen en open weidegronden.

10 Dood hout leeft

Rechts liggen een aantal boomstammen. Hierop groeien diverse paddenstoelen, zoals de platte tonderzwam. Een paddenstoel heeft zijn sporen altijd aan de onderkant van de hoed zitten, zodat ze goed door de wind verspreid kunnen worden. Het grappige van de tonderzwam is dat hij draait, wanneer de boom waar hij op groeit omgevallen is. De sporen zijn dan weer naar de bodem gericht.

Na de slagboom linksaf op de Achter Losweg. Aan het einde van deze weg linksaf op het Kavelpad. Direct hierna linksaf op de Puitsestraat.

11 Elzenbroekbos

Rechts voor de V-splitsing (van Balverenlaan/Meerenburg) ziet u een perceel met elzenbroekbos. Dit is een vrij zeldzaam stukje bos. Kenmerkende soorten zijn de els, dotterbloem en diverse zeggesoorten. Periodiek staan de bomen met hun voeten in het water. Om dit bos in stand te kunnen houden worden de bomen om de ca. 12 jaar kort bij de grond afgezaagd, waarna ze weer uitlopen met nieuwe stammen.

Aan het einde van deze weg op de driesprong voor zorgboerderij Meerenburgh rechtsaf de Meerenburg op. Deze asfaltweg ca. 500 m. blijven volgen.

Meerenburgh

Voor u ligt boerderij de Meerenburg, een van oorsprong 18de eeuwse boerderij, die herbouwd is na een brand in 1984.

Hernense Meer

U wandelt nu richting het Hernense Bos, eigendom van Geldersch Landschap & Kasteelen. Rechts ligt het Hernense Meer. Dit is in een ver verleden ontstaan door een rivierdoorbraak. Het meer is rijk aan vis. Vroeger hadden de heren van Hernen hier het visrecht. U treft hier vele watervogels aan, zoals grauwe gans, Canadese gans, nijlgans, fuut, meerkoet en waterhoen.

Direct voorbij het Hernense Meer rechtsaf de Molenhoek op. De weg buigt naar links richting molen. Daar aangekomen rechtsaf naar de slagboom van Het Geldersch Landschap.

14 Hernense Molen

Deze in 1745 gebouwde molen is een beltkorenmolen. Normaal gesproken werd altijd eerst de belt (de berg) aangelegd en vervolgens de molen gebouwd. Merkwaardig genoeg is het in dit geval andersom gegaan. Er was al een geschikt rivierduin en daar is de molen op gebouwd. Op een berg vangt een molen meer wind. In de periode 1998-2001 heeft Geldersch Landschap de molen grondig gerestaureerd. Voorbij de molen ziet u links het Hernense Ven. Rechts is te zien dat de bomen laag worden gehouden, zodat de molenwieken voldoende wind kunnen vangen.

Voorbij de slagboom de zandweg volgen, die later overgaat in een (soms breed) bospad. Dit pad blijven volgen tot een viersprong. Alle zijpaden negeren.

15 Stuif- of rivierduinen en het Hernense Ven

In het Land van Maas en Waal zijn ca.10.000 v.Chr. (laat-Pleistoceen) op een ondergrond van rivierleem stuifduinen ontstaan. De bron van het zand is de vlechtende Maas. Vooral gedurende de wintermaanden werden grote hoeveelheden zand voornamelijk door westelijke winden door het Maasdal en over de oostelijke oever gewaaid. Later is veel van dit zand opnieuw verstoven tot hogere duinen, zoals bij Hernen en Bergharen. Onder invloed van overexploitatie van de vegetatie is aan het eind van de Middeleeuwen een deel van de rivierduinen weer gaan stuiven. Het ven links van de Hernense molen is waarschijnlijk op die manier ontstaan, omdat zand in een droge periode wegstoot tot onder de grondwaterspiegel.

Op de viersprong aangekomen rechtsaf de Beukenlaan in.

16 Beukenlaan

U wandelt nu in een fraaie beukenlaan. Deze laan is van grote waarde; de holtes in de bomen bieden een overnachtingsplaats aan vleermuizen, holenduiven en diverse soorten spechten.

Op de volgende viersprong rechtdoor. Volg een deel van de route met gele paaltjes tot u bij een slagboom komt. Hier rechtdoor om boerderij Het Molenhuis en volg de asfaltweg Molenhoek richting molen.

17 Molenhuis

Het Molenhuis en het bakhuis behoren van oudsher tot het molencomplex. Tot 1940 werd het brood in het dicht bij de molen gelegen bakhuis gebakken. Daarna was het molenhuis ingericht als broodbakkerij voor Hernen en Leur en werd het graan opgeslagen in het bakhuis. Het molenhuis was tevens woonhuis van de molenaar. De ovens werden gestookt met het hakhout dat in grote hoeveelheden rondom de molen groeide. Tegenwoordig is het huis particulier bewoond.

Voorbij de molen aan het einde van Molenhoek linksaf op de Meerenburg. Op de driesprong bij zorgboerderij Meerenburgh rechtstaf om de boerderij heen, de Van Balverenlaan op.

18 Zicht op Leur

Vanaf dit punt heeft u een fraai gezicht op Leur. Op de voorgrond de weilanden met nieuw ingeplante wilgen langs de Leigraaf. Op de achtergrond het bouwhuis met huis te Leur en de kerk.

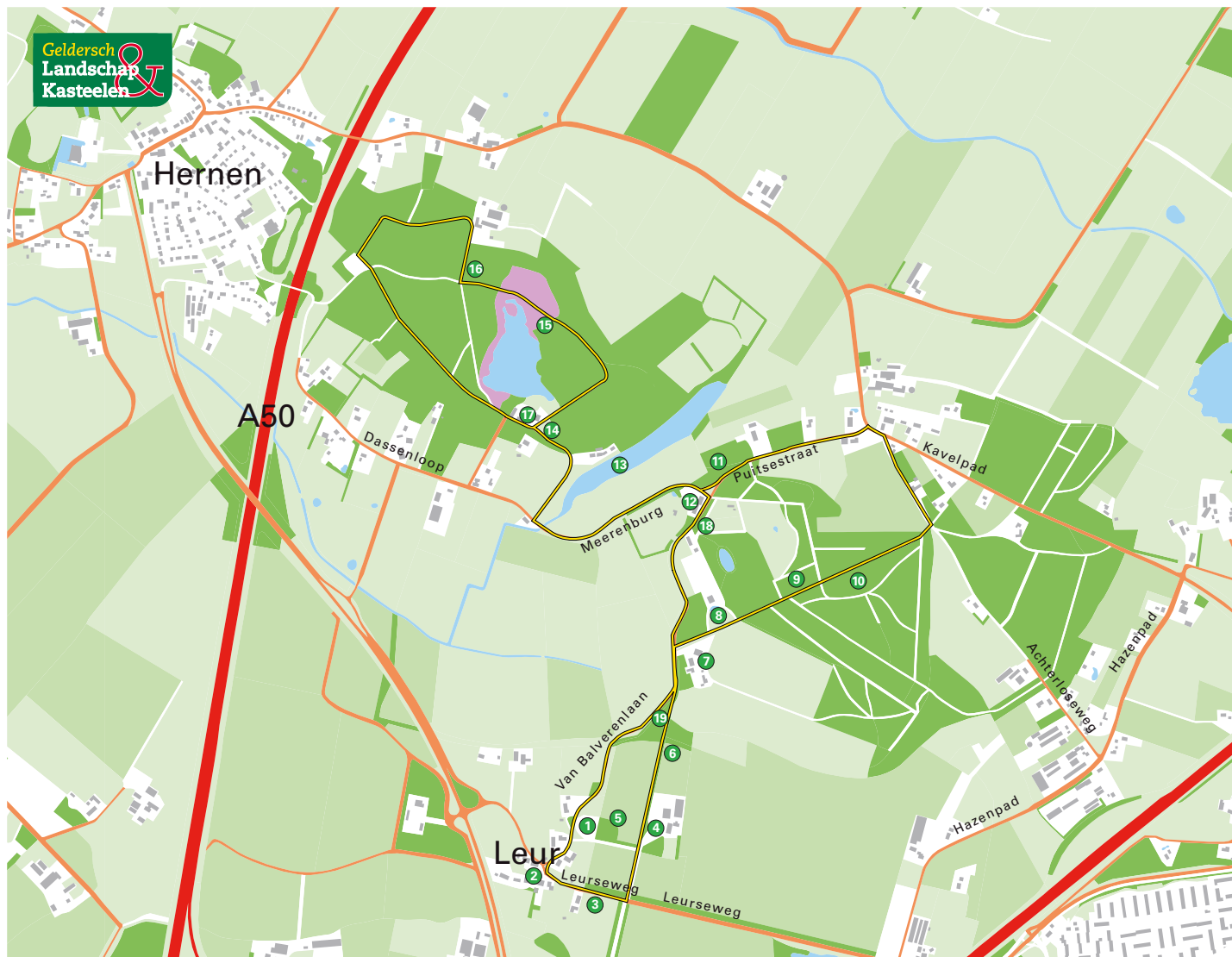
Even voorbij boerderij De Merwerd (zie no.7) linksaf het onverharde pad in. Dit pad op de Y splitsing rechts volgen over het bruggetje.

19 Kerkenpad

Overall in het land worden tegenwoordig pogingen ondernomen om historische kerkenpaden in ere te herstellen. Dit is zo'n recentelijk hersteld kerkenpad, het loopt van het Huis te Leur naar de kerk. Kerkenpaden werden met name 's zondags gebruikt om vanuit buurtschap en boerderij te voet naar de kerk te gaan. In de loop der tijd zijn veel kerkenpaden, mede door ruilverkaveling, verdwenen.

Aan het einde van het pad linksaf op de Van Balverenlaan. Deze weg volgen tot u weer bij het bezoekerscentrum bent. Dit is tevens het einde van deze wandeling.

Leur en Hernense bos

Deze wandelroute is tot stand gekomen in samenwerking met de Leefbaarheidsgroep Hernen-Leur

Honden

Aangelijnd toegestaan.

Toegankelijkheid

Het gebied is opengesteld voor wandelaars en fietsers op wegen en paden, van zonsopkomst tot zonsondergang.

De wandelroute is niet geschikt voor rolstoelgebruikers.

Bereikbaarheid

Openbaar vervoer

NS station Wijchen, Buurtbus
Wijchen - Bergharen op werkdagen
tussen 700 - 1700 uur
Inlichtingen bij de OV Reisinformatie,
tel. 0900-9292 of www.9292ov.nl.

Eigen vervoer

A50, op knooppunt Bankhoef A326 ri
Nijmegen. Afslag Bergharen en onderaan
rechts. Op rotonde rechts, ri Bergharen,

daarna afslag Leur. Parkeren bij De
Leurse Hof. Dan ca. 50 m lopen naar
het bezoekerscentrum.

Geldersch Landschap & Kasteelen
Postbus 7005
6801 HA Arnhem
Telefoon (026) 355 25 55

Word ook donateur!
Kijk op www.glk.nl

© GLK, mei '13

wandelroute 8 km

www.glk.nl

